FOCUS IN ONZEKERE TIJDEN

Eijsden-Margraten, 7 november 2023

CDA-fractie

Erwin Debie
Niels Duits
Jos Oostenbach
Roger Ritzen
Nadine Steijns-Huids

ALGEMENE BESCHOUWINGEN ***CDA***-FRACTIE 7 NOVEMBER 2023

INLEIDING

Voorzitter,

De tweede begrotingsronde van het bestuursakkoord ‘Goed leven in elke kern’ ligt voor ons. Dat is waar de begroting voor is, vooruit kijken naar volgend jaar. Waar ligt onze focus nu en waar focussen we ons op voor die stip ver op de horizon. Waarin we als gemeente onze verantwoordelijkheid nemen voor lokaal en verder weg, voor nu en later.

We zijn een fantastische gemeente om te wonen, werken, recreëren - te leven - en daarin moeten we blijven investeren. We staan voor grote uitdagingen op heel veel vlakken en voor mooie kansen. ‘Goed leven in elke kern’, waarbij mensen, inwoners naar elkaar omzien.

Een groot gedeelte van onze inwoners hebben het goed in onze gemeente. Een mooi huis, werk en inkomen, een sociaal leven, een goede gezondheid. ‘Goed leven’ is echter niet vanzelfsprekend en mag ook nooit als vanzelfsprekend worden opgevat. Sociale, economische en maatschappelijke uitdagingen moeten we aangaan en dus moeten we ook bijsturen en veranderen.

Zo is woningnood in onze gemeente, net zoals in de rest van Nederland, uitermate hoog. Zijn kosten voor levensmiddelen, bouwmaterialen en benzine drastisch gestegen en worden vaste lasten steeds duurder. Ook leven mensen in onze gemeente in eenzaamheid.

Daarnaast komen in onze gemeente ook gezinnen die op een andere plek in de wereld hun veilige thuis hebben moeten achterlaten. Laten wij deze inwoners warm ontvangen en een veilige plek bieden. Dat geldt eveneens voor andere woonurgenten, hier mogen we onze ogen niet voor sluiten.

Voor ons ligt in financieel opzicht een evenwichtige begroting. Het merendeel van de uitgaven ligt buiten onze macht, maar daar waar we wel op kunnen sturen moeten we goed benutten om onze ambities waar te maken. De begroting die voor ons ligt is voor komend jaar weliswaar in evenwicht, maar laat ons ook de financiële situatie zien vanaf 2026. Dat baard ons allen zorgen. Het is goed dat dit ook zichtbaar is gemaakt in de meerjaren begroting om toekomstige tekorten, bij ongewijzigd beleid, te laten zien.

Afgelopen jaar is een start gemaakt met de ambities uit het bestuursakkoord waar we komende jaren op verder bouwen. Een koers waaraan we blijven vasthouden en daar waar nodig bijsturen, aanscherpen of versnellen. De wereld om ons heen veranderd snel en daarop moeten we continu anticiperen. Onze ambities blijven onverminderd hoog.

In onze gemeente heerst een enorme bevlogenheid en inzet. Met onze ambities, eisen we en verwachten we veel van onze ambtenaren en collegeleden. Focus brengen in wat we graag willen en wat we moeten. Op papier zien we heel veel goede voornemens en intenties, maar is het is zaak dit ook in de praktijk te brengen en ervoor te zorgen dat het ook meer voelbaar en zichtbaar wordt voor onze inwoners. Wanneer we afspraken maken, houden we ons aan die afspraken. Daar kan nog wel een tandje worden bijgezet.

Tijden de voorbereidingen bleef mijn aandacht steken bij een quote *‘het gaat er niet om of je binnen of buiten de lijntjes kleurt, het gaat erom dat je je eigen tekening maakt.’* Onze tekening van deze gemeente. Wij als CDA willen graag ons vertrouwen uitspreken aan dit huis en haar medewerkers. Echter, met doorzettingsvermogen en meer lef. Wat hebben wij nodig? En wie hebben wij daarvoor nodig? En dat we weigeren op te geven als het moeilijk is. Dat we durven fouten te maken, want van fouten kun je leren. Door niets te doen of niet meer te durven, risico’s te vermijden, dan kan inderdaad niks fout gaan, maar er gebeurt daardoor ook niet veel. Je leert wel iets door na te denken over hoe het de volgende keer anders of beter kan. Het is onze overtuiging dat het merendeel van de raad het college wel steunt om af en toe buiten de lijntjes te kleuren als dat verantwoord is en de burger dient. Maak die eigen tekening! – couleur local!

KWALITEIT VAN LEVEN

De ingezette lijn voor een gezond verenigingsleven, toekomstbestendig onderwijs, ontmoetingsruimten, sport en beweging, trendbreuk, zorg op maat met focus op kostenbeheersing en kunst en cultuur wordt voortgezet. Het betreft ambitie omgezet in daadkracht waarbij we de uitrol nauw in de gaten zullen houden. Zoals ook vorig jaar aangegeven hebben we als gemeente niet direct zicht op welke inwoners het moeilijk hebben om de eindjes aan elkaar te knopen. Hier moeten we alert op blijven.

Het verenigingsleven is en blijft een belangrijk anker en daar moet aandacht naar toe blijven gaan. Als gemeente faciliteren wij dat met transparante, geen onnodige regeldruk en goede communicatie en participatie. We zien dan ook in 2024 de actief faciliterende vergunningen aanpak richting verenigingsleven graag tegenmoet. Want dat is toch echt niet hoe verenigingen het nu namelijk ervaren. Ook kijken we uit naar de maatschappelijke stimuleringssubsidie. Ook hier mogen we de randjes opzoeken en moeten we voorkomen nog meer regeltjes te maken. We blijven als gemeente verenigingen ondersteunen wanneer zij vragen hebben op het gebied van bijv. aanpassingen accommodaties, aanbieden activiteiten en de mogelijkheden van het verbreden van hun (maatschappelijke) rol. Het herijken van het subsidiebeleid moet toegankelijk zijn en een duidelijke meerwaarde bieden. Behoudt wat goed is en verbeter daar waar nodig.

In het kader van preventie en gezondheid dienen wij een motie in ten behoeve van het bevorderen en behouden van lokaal fruit op basisscholen, waarbij we inzetten op samenwerking met onze lokale fruittelers. Daar waar we ervoor kunnen zorgen dat kinderen een goede start kunnen maken, moeten we dat faciliteren.

LANDBOUW, LANDSCHAP EN PLATTELANDSECONOMIE

De agrarische sector staat nog steeds onder druk. We hopen dat de regisseur landbouw een positieve bijdrage levert en een helpende hand biedt aan de agrarische ondernemers. Daarnaast moeten we blijven faciliteren en stimuleren in innovatieve oplossingen en nieuw ondernemerschap.

Biodiversiteit en landschappelijke attractiviteit hangen samen met een goed beheer van het landschap. We moeten oog blijven houden voor de samenhang tussen al deze elementen: ondernemerschap, onderhoud, natuur, biodiversiteit, het landschap, lokale producten; integraal; het is ons visite-kaartje. Bloemrijke akkerranden is een van de onderdelen waar afgelopen jaren op is ingezet. Dit moeten we blijven voortzetten en uitbreiden.

De vrijetijdseconomie is een mooie aanvulling in onze gemeente, waarbij we de balans moeten blijven bewaken op toeristische en recreatieve overdruk. We zijn en willen een aantrekkelijke wandel- en fietsgemeente blijven. Daarbij zetten we in op kwaliteit en niet op kwantiteit. Grootschalige ontwikkelingen worden uitgesloten. Cittaslow is en blijft een mooie branding waarbij de manier van leven, het landschap, economie en vrije tijd samenkomt. Dit mag uitgesprokener tot uiting komen.

DUURZAAMHEID EN KLIMAATVERANDERING

De uitdagingen op het gebied van duurzaamheid en klimaatverandering blijven de komende jaren groot willen we in 2050 energieneutraal, volledig aardgasvrij en circulair zijn. Zeker met een groot aandeel particulier vastgoed en ons kwetsbare landschap. De wereldwijde ontwikkelingen en steeds extremer wordende weersomstandigheden, zoals hoogwater, hittestress en stort- en hagelbuien maakt dat we tempo moeten maken in de energietransitie. Ook hebben we afgelopen jaar weer flink en meerdere malen wateroverlast gehad in onze kernen.

Het waterprogramma hebben wij vorig jaar vastgesteld, maar gezien de ontwikkelingen - steeds heftigere regenbuien in een kort tijdsbestek - is onze vraag of ambities uit dit waterprogramma voldoende oplossingen bieden. Wat verwachten wij daarin ook van onze burgers? En welke oplossingen krijgt de burger waarvoor hij betaald? We hebben mogen vernemen dat bij wateroverlast de gemeente slecht bereikbaar is en niet de proactieve houding wordt aangenomen zoals we dat graag zouden willen. Hoe maken we onze inwoners hierin wegwijs?

Het grote aandeel particulier bezit maakt ook dat inwoners voor een groot deel zelf verantwoordelijk zijn voor het verduurzamen van hun woningen. De stijging van de energieprijzen maakt de noodzaak financieel gezien nog tastbaarder voor iedereen. Het verduurzamen van een woning is niet goedkoop. Wet en regelgeving, met name rondom flora en fauna maakt het er niet makkelijker op. Een uitspraak van de Raad van State evenmin. Om het voor het particulieren makkelijker te maken en aantrekkelijk te houden vragen wij middels een motie aandacht voor een ontheffing Wet natuurbescherming om het isoleren van spouwmuren weer mogelijk en interessant te maken.

Een ander onderdeel waar we aandacht voor vragen is de alsmaar stijgende kosten voor het ophalen van afval. De meerkosten voor ondergrondse containers zou eenmalig zijn. Nu worden we toch telkens geconfronteerd met hogere kosten, welke deels worden doorberekend aan onze inwoners, die daarnaast merken dat de dienstverlening op dit gebied verminderd. Hoe kunnen we dit tegengaan? Daarnaast zou in 2023 een evaluatie worden gepresenteerd over het functioneren van de ondergrondse containers, wanneer kunnen wij dit verwachten?

WONEN EN LEEFOMGEVING

In Eijsden-Margraten is het prettig wonen en als je hier wilt wonen, moet dat mogelijk zijn. De woningnood voor betaalbare woningen is en blijft nog steeds extreem hoog. Onze nieuwe burgemeester mag het nu zelf ook ondervinden.

Met de toestroom van statushouders en het stijgende aantal huishoudens tot 2030 wordt de druk op de woningmarkt alleen maar groter. Een opgave van ongeveer 700 woningen. Daar bovenop is de implementatie van de Omgevingswet en de wet private kwaliteitsborging een grote impact op het dagelijks werk.

We missen in het algemeen het handelen buiten de gebaande paden en de versnelling van de woningbouwopgave. Net zoals vorig jaar vragen wij dan ook ambtelijke en bestuurlijke daadkracht en lef om buiten de gebaande paden te durven manoeuvreren om dingen mogelijk te maken, zoals bijvoorbeeld kangaroowoningen naast bestaande woningen, tijdelijke woningen, tiny houses en het splitsen van grotere woningen in kleinere woningen, etc. Te vaak nog lopen inwoners tegen een muur van onwil of “regeltjes denken” op in het gemeentehuis.

Wat betreft onze wegen liggen deze er over het algemeen goed bij. We hebben echter wel onze zorgen als we kijken naar de stijgende kosten van bijvoorbeeld asfalt. Kunnen we met de huidige financiële middelen blijven voldoen aan het kwaliteitsniveau dat we nastreven?

Dan de woningbouwopgave. De raad is meerdere malen geconsulteerd over de woningbouw opgave. We zien dan ook de besluitvorming van het integraal woningbouwprogramma met smacht tegemoet en roepen op hier tempo mee te maken. De woningnood zoals in het begin al aangegeven is hoog. In dit kader dienen we dan ook een drietal moties in om de leefbaarheid in de kernen te bevorderen en om dit onderwerp extra kracht bij te zetten.

Een, het faciliteren en lokaliseren van zorg-woningen met extramurale zorg. Zo kunnen ouderen in hun eigen kern blijven wonen en komt er woonruimte vrij. Ouderen blijven hierdoor ook onderdeel van de gemeenschap, wat eenzaamheid tegengaat. Twee, we bevorderen leefbare kernen door inwoners de mogelijkheid te bieden te kunnen blijven wonen in hun eigen kern door nieuwe woningen op de markt eerst aan te bieden aan eigen

inwoners. En drie, de oproep om te komen tot een versnelling voor de oplossing van de woningnood. Werk buiten de gebaande paden en kijk naar en realiseer creatieve woonoplossingen.

BESTUUR EN DIENSTVERLENING

Met de komst van de nieuwe burgemeester zien wij de organisatie al langzaam veranderen van intern gericht zijn naar extern gericht zijn. Op vernieuwing in de bestuurscultuur wordt fors ingezet, waarbij inwoners serieus genomen worden en waarbij inwoners de ruimte wordt geboden invloed te hebben op dat wat hen direct aangaat. Dicht bij de mensen, dat is het motto van onze dienstverlening. Merkbaar en zichtbaar, persoonlijk en professioneel. Uitgangspunt is dat onze gemeente gemakkelijk bereikbaar blijft, digitaal als telefonisch als ook fysiek. Nog te vaak krijgen wij te horen dat inwoners lang op een inhoudelijk antwoord moeten wachten, of dat gemaakte afspraken niet worden nagekomen. Niemand zit te wachten op een snel geleverd registratienummer maar op een inhoudelijk antwoord. Hier vragen wij nogmaals uitdrukkelijk aandacht voor.

Participatie is pas recent weer opgepakt. Terwijl dit met klem vorig jaar is aangevraagd. We hopen dat we nu kunnen voortborduren op een continue samenwerking. Want ook participatie staat komen jaar weer hoog op de agenda.

Op de motie van afgelopen jaar ‘pilot ‘gemeenschapskracht’ is geen gehoor gegeven. Kan het college hier een verklaring voor geven? Vorig jaar hebben wij al aangegeven beter ‘goed gejat’ dan… in Maastricht is dit concept een groot succes. Een uitgebreid Plan van Aanpak is noodzakelijk, maar ga vooral kijken hoe het daar wordt opgepakt zodat het niet bij een plan van aanpak blijft maar ook tot uitvoering komt. We dienen deze motie daarom nogmaals in.

Daarnaast willen wij via een motie aandacht vragen voor de vindbaarheid van beleidsstukken en subsidiemogelijkheden. Als deze stukken voor de raadsleden al niet of nauwelijks te vinden zijn, is dit voor onze inwoners nog veel ingewikkelder.

TOT SLOT

Als gemeente Eijsden-Margraten hebben we een gezonde en solide financiële huishouding, met aandacht voor de jaren vanaf 2026. Met passen en meten en hier en daar water bij de wijn is er een sluitende begroting met een positief saldo voor komend jaar. Daar mogen we trots op zijn.

Dat positieve saldo, ontstaat door de inkomsten op te hogen en dat gaat helaas wel ten laste van onze inwoners. We verhogen het OZB-tarief binnen de marges zoals afgesproken in het bestuursakkoord. Maar ook nu voelt het wrang. Hoe kunnen we dat komende jaren toch beter bewaken?

Voorzitter, wij willen afsluiten met onze waardering uit te spreken voor het college en de ambtelijke organisatie voor het gedegen werk bij het samenstellen van de begroting.

Als CDA-fractie vinden wij het belangrijk om altijd de verbinding te blijven zoeken. Door te luisteren naar elkaar, respect te hebben voor elkaar en aandacht te blijven houden voor wat er links en rechts leeft, vinden we elkaar in het ‘midden’. We moeten het samen doen.

De CDA-fractie gaat voor het allerbeste voor onze mooie gemeente. We moeten nu goed kunnen wonen, werken en leven en onze kinderen moet dit later ook kunnen. We richten ons op leefbaarheid in onze mooie gemeenschappen, het faciliteren van het verenigingsleven, het behoud en onderhoud van het landschap, de zorg voor inwoners die zorg hard nodig hebben. En dat met de beschikbare middelen. Dat blijft ons doel.

De beschouwingen van vandaag kunnen reden zijn om nog een amendement of motie te formuleren. Mocht dat zo zijn, dan leggen we deze voorafgaande aan de hervatting

van de begrotingsvergadering aan alle fracties voor.

tot zover in deze eerste termijn

de CDA-fractie Eijsden-Margraten